

Farklı Türdeki Kahvehanelere Giden Bireylerin Gittikleri Kahve Türüne Göre Çeşitli Psikososyal Boyutlarda Karşılaştırmaları *

Faik ARDAHAN**

Öz

Bu çalışmanın amacı; farklı türdeki kahvehanelere giden bireylerin Yaşam Doyumu, Çevreye Güven, İnsana Güven, Komşuluk, Farklılığa Tolerans boyutlarıyla karşılaştırmaları ve bireylerin Yaşam Doyumu ile bu boyutlar arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Tanımlayıcı nitelikteki bu çalışmaya her gruptan 100 er kişi olmak üzere toplam 300 kişi alınmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistiki yöntemlerin yanında, ANOVA testi, Bağımsız Örneklerde T test, Pearson Korelasyon Testi kullanılmıştır, sonuçlar 0.01 ve 0.05 anlamlılık düzeyinde sorgulanmıştır. Sonuç olarak şehirlerde yaşayan bireylerin köylerde yaşayanlara göre daha az güvenilir çevrede yaşadıkları, çevrelerindeki insanlara daha az güvendikleri, komşuluk ilişkilerinin daha az olduğu, bunun karşılığında şehirde yaşayanların köyde yaşayanlara göre farklılığa toleransları yüksek olduğu bulunmuştur. Buna ilave olarak; İnsana güven, Komşuluk ve Farklılığa hoş görü bireylerin YDnu olumlu etkilerken, Çevrenin güvenilirliği ile komşuluk ilişkisi ve insana güven arasında, insana güven ile komşuluk arasında, farklılığa tolerans ile komşuluk arasında istatistiki olarak anlamlı ilişkinin olduğu bulunmuştur. Eğitim düzeyi arttıkça bireylerin güvenilir çevre talebi, farklılığa hoş görü düzeyi artmakta, etraflarındaki bireylere olan güvenleri azalmaktadır. Erkekler kadınlara oranla çevreyi daha güvenilir algılarlarken, evlilerin tatmin edici komşuluk beklentisi bekarlara göre yüksektir. Gelir arttıkça YD artmakta, komşuluk beklentisi ve farklılığa hoş görü düzeyi de artmaktadır. Buna ilave olarak bireylerin yaşları arttıkça YDleri ve anlamlı ve doyumlu komşuluk beklentileri de artmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Köy Kahveleri, Memleket Kahveleri, Şehirdeki Kafeler, Yaşam Doyumu, Çevreye Güven, İnsana Güven, Komşuluk, Farklılığa Hoşgörü

* Bu çalışma 25-28 Ağustos 2015 tarihlerinde Viyana-Avusturya'da yapılan "The International Conference on TheChanging World andSocialResearch" isimli uluslararası kongrede sözel bildiri olarak sunulmuştur.

**Akdeniz University, School of Physical Education and Sport, Recreation Department, Antalya/Turkey, ardaahan@akdeniz.edu.tr

Comparisons of the Individuals Going to Coffee Stalls by Using Different Type of Coffee Stalls and Some Different Psychosocial Dimensions

Abstract

The purposes of this research are to compare the Life Satisfaction, Safety of Residence, Trust to Others, Tolerance of Diversity, and Neighborhood Connections with respect to the individuals who are going to different types of coffee stall and are to determine the correlation between life satisfaction of the participants and given Psychosocial Dimensions. This is a descriptive research and sampling group consists of total 300 volunteer participants taken from each three groups which contain 100 participants each. In the process of assessing data the descriptive statistic methods, One Way ANOVA test, Independent samples T test and Pearson Correlation test have been used, results have been assessed according to significant level 0.05. As a result of this study; it was found that the believe level of the individuals living in city center to safety of residence, trusting to others and neighborhood connections were less than the individuals living in villages, but in contrast to this it was found that the level of tolerance of diversity of individuals living in city center was higher than the individuals living in villages. In addition to these, while tolerance of diversity, trusting to others and neighborhood connections have positive effect on life satisfaction, there are statistically positive correlation between neighborhood connections, trusting to others and safety of residence, between trusting to others and neighborhood connections, between tolerance of diversity and neighborhood connection. When education level increases, the demand for safety of residence and level of tolerance of diversity increase, but trusting to others decreases. Perception level of safety of residence of men is higher than women and married individuals demand for satisfactory neighborhood connections is higher than singles. When income level increases, the level of life satisfaction, satisfactory neighborhood connections and tolerance of diversity increase too. Furthermore, when individual getting older, the level of life satisfaction and expectation of satisfactory increases and neighborhood connections increase too.

Keywords: Village Coffee Stall, Countryman Coffee Stall and City Center Café, Life Satisfaction, Safety of Residence, Trust to others, Tolerance of Diversity, and Neighborhood Connections

Kavramsal Çerçeve

Bireylerin yaşadıkları ev çoğunlukla bireylerin fiziksel ve sosyal ihtiyaçlarının önemli bir kısmını karşılarsa da bireyler aynı veya başka ihtiyaçların karşılanması için başka mekanlara da ihtiyaç duyar. Bu ihtiyacın karşılanması için de aile bireyleriyle, akrabalarıyla arkadaşlarıyla, komşularıyla veya hiç tanımadıkları bireylerle buluşmak, sosyalleşmek, etkileşmek için kamusal mekanlara gitmeyi isterler (Ardahan, 2015, 2016). Farklı coğrafyalarda farklı formları olsa da kahvehaneler, kafeler bireylerin bir araya gelmesini sağlayan önemli kamusal mekanlardan biridir (Mahdavinejad ve diğ. 2012; Shirine, 2007). Bunların en bilinen haliyle köylerdeki Köy Kahveleri (KK), şehirlerde aynı özden, memleketten gelen ve çoğunlukla kendileri açısından bakıldığında gurbette yaşayanların bir araya gelerek aidiyet düşüncesiyle, sosyal, duygusal ihtiyaçlarının karşılandığı ve şehir yaşamına adaptasyonda çoğunlukla tampon bölge görevini yerine getiren Memleket Kahveleri (MK) ve Şehir Merkezlerindeki Kafeler (ŞMK) bu statüde ele anılabilecek mekanlardır (Aktaş, 2011; Bilgin, 2007; İnat, 2006; Köse, 2008; Yıldız, 1996).

Bireyler kendilerine benzeyen, kendileri gibi olan bireylerle yakın, iç içe olduklarında ve/veya hatta dayanıştıklarında kendilerini fiziksel, mental, sosyal ve duygusal olarak huzurlu, mutlu ve güçlü hissederler (Köse, 2008). Bunun örneklerini aile yaşamında görebileceğimiz gibi aynı mahalleden, aynı kulüpten birbirini tanıyan bireylerin hatta destekledikleri takımların maçına giden birbirlerini hiç tanımayan seyirci topluluklarında da görebiliriz. Benzer şekilde diğer tüm kamusal alanlarda olduğu gibi KK, MK ve ŞMKlere giden bireylerde de bu sonuçları görebilmek mümkündür. Özellikle KK ve MK ya giden bireyleri kendi aralarında büyük ölçüde birbirine benzeyen, birbirini bilen, karşılıklılık ilkesiyle oluşmuş homojen gruplar olarak kabul edilebilirler. Bu mekanların hepsinin ortak özelliği bireylerin bu mekanlara arkadaşlarıyla, akranlarıyla, aile bireyleriyle, akrabalarıyla, kültürel ve siyasi olarak benzer misyona sahip olduklarıyla, hemşerileriyle; sosyalleşmek, sosyokültürel olarak paylaşımlarda bulunmak, bir şeyler yemek, içmek ve çeşitli oyunları oynamak için gitmeleridir (Ardahan, 2015b; Bilgin, 2007). Bireyler bu mekanlara giderek hem serbest zamanlarını geçirmektedirler hem de yaşam doyumlarını pozitif etkileyecek süreçlere dahil olmaktadır.

Tatmin veya doyum kavramının iş tatmini, mesleki tatmin, ekonomik tatmin, sosyal tatmin gibi birçok boyutları olsa da bu araştırmanın konusu olan Yaşam Doyumu (YD) birçok araştırmacı tarafından farklı boyutlarıyla ele alınmıştır. Telman ve Ünsal (2004) YD'nu "bireyin içinde bulunduğu koşullardan ve yaşadığı hayattan duyduğu memnuniyet" olarak tanımlarken, Keser (2005) YD'nu "bireyin kendi yaşamında sahip olduğu ve bunlardan elde ettiği sonuçlara bakarak öznel iyi olma ve yaşam kalitesi hakkında ulaştığı kişisel yargıları" olarak tanımlamıştır. YD açısından iyi olma halini birey kendi tanımladığı hedeflere ulaşarak elde edebileceği gibi kendini, başkalarıyla kıyaslayarak da elde edebilir. YD'nu etkileyen çok sayıda içsel ve dışsal faktörler vardır. Sirgy ve Cornwell'in (2002) belirttiği gibi YD'nu etkileyen faktörlerin en önemlileri; bireyin yaşadığı çevrenin sosyoekonomik yapısı, fiziksel, iklimsel ve coğrafik koşulları, sosyal ilişki potansiyeli yanında bireyin kurguladığı ve yaşadığı aile içi ve dışındaki ilişkilerin varlığı ve kalitesi, iş ve sosyal yaşamından elde ettiği tatmin düzeyi, sağlık durumu, eğitim düzeyi, bireyin sahip olduğu serbest zaman kullanım kalitesi, serbest zaman kullanımında yaşanan engeller ve bunlarla baş etme stratejileri, sosyal statü, cemiyet hayatına katılım ve onaylanmadır. Bunların yanında özellikle kentleşmeyle hayatımızın ayrılmaz/kaçınılmaz bir parçası olan apartman yaşamı, bireyleri birbirine yakın kılan yaşam alanları komşuluk, bireyin kendisi, ailesi için güvenilir bulunduğu bir muhitte yaşamak da YD'nu etkileyen faktörler arasındadır. Hatta Tük kültüründe "Ev alma komşu al", "Komşu komşunun külüne muhtaçtır" özdeyişleri de bunu tanımlayan en iyi örneklerdir (Ardahan, 2013).

Sağlıklı iletişim ve etkileşim altyapısına sahip komşuluk ilişkisi bireyler açısından bir sosyal kaynaşmadır (Duman ve Alacahan, 2011; Jenson, 1998). Sosyal sermaye olarak da tanımlanacak toplumu oluşturan bireylerin aidiyet duygusu ve ortak değerler boyutunda yaratılan ilişki, ilişkinin kalitesi sağlıklı, mutlu, birçok konuda işbirliği ve dayanışma içindeki bir toplum alt yapısını ifade eder (Coleman, 1988). Komşuluk yakın yerlerde, muhitte yaşayan bireylerin karşılıklı birbirlerine verdikleri addır (Bayraktar, 2002). Diğer bir deyişler komşuluk toplumdaki bireylerin karşılıklı kurdukları, sosyal olarak yatırım yaptıkları ilişki ve bağın diğer adıdır. Komşuluğun birey ve toplum yaşamındaki önemini Koyuncu (2009) izleyen şekilde sıralamıştır; a) yüz yüze ilişki ve iletişim, b) karşılıklı

etkileşim, dayanışma, yardımlaşma ve paylaşma, c) beraber serbest zamanları geçirme, beraber eğlenme fırsatları yaratma, d) ortak ilgi, kültürel bağlar, e) benzer sosyal, ekonomik, kültürel düzey, f) karşılıklı zor zamanlarda birbirlerini maddi, manevi, duygusal olarak destekleme.

Köy yaşamında yaşayan tüm bireyler orada doğup büyüdüğü için aynı çevre içinde karşılıklı etkileşirler. Neredeyse hem aile içinde hem de aile dışındaki tüm aile boyutlarında bireyler birbirlerini üç nesil bir arada görür ve tanır. Fakat şehirlerde bu durum köydekinin tam tersinedir. Bireyler birbirlerine mesafe olarak yakın olsa da komşuluk ilişkileri neredeyse hiç güçlü değildir. Özellikle metropol kentlerde bireyler aynı apartmanda yaşasalar bile birbirlerini komşu olarak algılamamakta, bu kavrama karşılıklı yatırım yapılmamakta ve belki de gelecekte komşuluk yok olacak bir değer olacaktır. Diğer bir deyişle; şehirleşme süreci, çeşitli nedenlerle uzun süre aynı evde, muhitte oturmama komşuluk ilişkilerinin zayıflaması üzerinde de etkili olmaktadır (Ardahan, 2013).

Özellikle metropolleşme ile artan kozmopolit toplum yapısı komşuluk ilişkisinde olduğu gibi yaşanan şehri ve şehirdeki birçok kamusal mekan da güvensizleştirirken maddi gücü yeterli olan bireyler kendileri, aileleri ve çocukları için daha güvenilir yaşam alanları ve kamusal alanlar talep etmeye zorlamaktadır (Karakurt, 2008). Bu sebeple farklı kültürden, farklı etnik kökenden, farklı ekonomik imkanlara ve yaşam biçimleri olan bireylerin birbirlerine güvenecekleri kentler, kentlerde açık ve kapalı güvenilir kamusal alanları yaratmak uzun zamandır kent tasarımcıları, yerel yönetimler, emniyet görevlileri ve kent yöneticilerinin en temel problemi olmuştur. Sokağı yaşanılır ve güvenilir olmayan veya güvenilir olduğuna inanmayan bireyler hem kendileri hem de aileleri için kapalı alanlarda bir yaşam tasarlamakta ve bu da birçok durumda başka birçok sosyolojik ve psikolojik problemlere sebep olmakta, direkt yada indirekt bireyin YDnu etkilemektedir. Bunun en belirgin yansıması çocuklar üzerinde olmaktadır. Artık sokakta oynamayan/oyunamayan, kapalı mekanlarda daha çok sanal ve/veya kurgulanmış ortamlarda oynamaya mecbur bırakılmış bir çocuk nesli şehirlerde büyümektedir (Ardahan, 2014a). Bu boyutuyla köyler ve daha küçük yerleşim yerleri daha avantajlı iken şehirlerde yaşayan bireyler için giderek dezavantajlı hale gelmektedir. Diğer bir deyişle kentleşmeyle başlayan modern hayatın kalabalık ve farklı özellikteki bireylerin bir arada

yaşama zorunluluğu, bireyleri tanımadıkları diğer hayatlarla yakın, hatta iç içe yaşama zorunluluğu getirmesidir. Bireylerin gündelik yaşamda karşılaştıkları çok sayıda yabancıyı tanıma imkanının olması “evrensel yabancılık” duygusunu yaşamasına sebep olur ve bu durum bireylerin daha çok kendi iş, sosyal ve akraba/aile dünyası içinde kendine güvenilir bir alan yaratmasını gerektirir. Bauman (1998) kentleri bu boyutuyla “sahte karşılaşmalar alanı ve uygar ilgisizlik” olarak tanımlar. Bu da yabancılardan uzaklaşmayı kimin güvenilirli olduğu ile ilgili bir kaygı ortamını yaratır (Koyuncu, 2009).

Şehir hayatında etnik köken, din, siyasi düşünce, dil, alt kültür, cinsiyet, yaşam tarzı gibi farklılıklar bireyleri birbirlerinden ayırıştırıp, uzaklaştırırken aynı zamanda ötekileştirmekte ve benzerleri bir araya gelmeye zorlamaktadır. Bu hem komşuluk ilişkilerini olumsuz etkilemekte hem de eğer bireyler bu farklılıkları tolere edemiyorlarsa birçok sosyal çatışmanın ve mutsuzlukların nedeni de olabilmektedir (Ardahan, 2013, 2015b). Özellikle köyden kente göç ile artan kozmopolit şehir yapısı farklı alışkanlıklardan farklı bir yaşam biçimine gelen bireyleri şehir yaşamına adapte etmek, onların bu yaşama alışmalarını daha sağlıklı temellerde dayanışarak gerçekleştirmek için gurbette olan bireyleri bir araya gelmeye zorlamıştır. Bireyler kendileri gibi olanlarla bütünleştiklerinde kendilerini daha mutlu hissederler ve bu sebeple kendi aralarında güçlü bağlar kurgulayarak bir aidiyet duygusuyla Hemşeri Dernekleri gibi sivil toplum kuruluşu özelliği olan formel yada MKler gibi her hangi bir tüzel kişiliği olmayan, kendiliğinden oluşan enformel yapılar oluştururlar (İnat, 2006).

Bu açıdan bakıldığında KK'leri; o köyde yaşayan birbirlerini birçok nesildir bilen, aynı özden gelen bireylerin arkadaş, akraba, akran ve diğer tanıdıklarıyla buluştukları, sosyalleştikleri, çeşitli oyunlar oynadıkları yerler iken, MK'leri; bireylerin daha çok hemşerileriyle, arkadaş, akraba ve aynı sılıya sahip akranlarıyla buluştukları, sosyalleştikleri, ekonomik, sosyokültürel boyutlarda paylaşımda buldukları, dayanıştıkları, çeşitli oyunlar oynadıkları, aperatif şeyleri yiyip içebildikleri mekanlardır. ŞMK'lerin KK ve MK'lerinden farkı vardır ve bireyler bu mekanlara sadece kendi arkadaşlarıyla, akrabalarıyla, tanıdıklarıyla gitmekte, onlarla oyun oynayıp bireyler yiyip içmekte veya yalnız gidip orada tanımadığı kişilerle tanışıp sosyalleşmektedir. Her üç mekan farklı demografik özellikleri olan

bireyler tarafından kullanılsa da kullanım amaçları birbirine çok yakındır ve bireyler bu mekanlara serbest zamanlarında giderek arkadaşlarıyla buluşmayı, dinlenmeyi, eğlenmeyi ve bir şeyler yiyip içmeyi istemektedirler (Ardahan, 2015, 2016; Bilgin, 2007; Köse, 2008). Bu mekanlara gitmek, mekanlarda yaşanan soyut ve somut yaşam anları bireylerin direkt ya da en direkt YD'larını etkilemektedir.

Köylerde yaşayan kişiler daha çok kendileriyle, kendi gibi olanlarla daha rahat etkileşmekte ve farklılığa açık olamazken, şehirleşme ve metropolleşmeyle başlayan farklılıklarla yan yana yaşama zorunluluğu şehirde yaşayan bireyleri kendi gibi olmayan, kendi gibi yaşamayanlarla daha yakın kılarak bireyi değişime motive etmiş ve farklılığa toleranslı olmaları için motive etmiştir. Bu da bir aradaki yaşamı kolaylaştırırken bireylerin YD'larını olumlu etkilemiştir (Karaca, 2013).

Tüm bu anlatımlardan sonra; çalışmanın amacı tüm bu parametreleri bir arada düşünerek farklı türdeki kahvehanelere giden bireylerin Yaşam Doyumu, Çevreye Güven, İnsana Güven, Komşuluk, Farklılığa Tolerans boyutlarıyla karşılaştırılmaları ve bireylerin Yaşam Doyumu ile bu boyutlar arasındaki ilişkiyi belirlemektir.

Yöntem

Örnekleme sürecinde çalışmaya her farklı gruptan 100 er kişi alınmıştır. İlk grup; köyde yaşayan ve köy kahvesine (KK) giden bireylerden, ikinci grup; şehirde yaşayan ve memleket kahvelerine (MK) giden bireylerden, üçüncü grup ise şehirde yaşayan ve şehir merkezindeki kafelere (ŞMK) giden bireylerden oluşmaktadır. Antalya da toplam 537 köy vardır ve çalışmaya bunlardan tesadüfi olarak seçilen toplam altı köy dâhil edilmiştir. Bunlardan üçü Antalya şehir merkezine 20-30 km uzaklıktaki Aksu, Döşemealtı ve Duacı köyleri, diğer üçü de Antalya şehir merkezine 80-100 km uzaklıktaki Manavgat ilçesi sınırlarındaki Kızılağaç, Doğançam ve Karacalar köylerinden oluşmaktadır. Antalya şehir merkezinde memleket kahvelerinin sayısı tam olarak bilinmemektedir ve bunlardan yedisi Malatya, Erzincan, Ankara, Gazipaşa, Muş, Kağızman ve Ağrı'luların çoğunlukla gittikleri memleket kahveleri tesadüfi olarak seçilmiştir. Benzer şekilde şehir merkezindeki cafelerin sayısı da tam olarak bilinmemektedir ve Antalya şehir merkezinde herkes tarafından bilinen üç ünlü cafe; Uğur Cafe Bilardo Salonu, Kristal Cafe ve Platin Cafe belirlenmiştir.

Her farklı gruptan kahveye hafta içi ve hafta sonu eşit olacak şekilde hafta içi gündüz, akşam, hafta sonu gündüz ve akşam orada olan bireylere bu çalışma için geliştirilen anket uygulanmıştır.

Veri toplama aracı olarak çalışmada bireylerin demografik bilgilerinin alındığı soruların yanında Onxy ve Bullen (2000) tarafından geliştirilen ve Türkçe'ye adaptasyonu Ardahan (2012) tarafından yapılan Sosyal Sermaye Ölçeğinin Komşuluk, Farklılığa Tolerans, Güven İnsan ve Güven Çevre alt boyutları ile Diener ve diğ (1985) tarafından geliştirilen Yetim (1993) tarafından Türkçeye adaptasyonu yapılan Yaşam Doyumu Ölçeği kullanılmıştır. Yaşam Doyumu Ölçeği “1: Kesinlikle Katılmıyorum...5: Kesinlikle Katılıyorum”, Sosyal Sermaye alt boyutları ise “1- Kesinlikle Hayır, 2- Sıklıkla Hayır, 3- Sıklıkla Evet, 4-Kesinlikle Evet” olarak ağırlıklandırılmışlardır.

Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistiki yöntemlerin yanında gruplar arası farkı belirlemede ANOVA testi, Bağımsız Örneklerde T test, veri toplama aracı olarak kullanılan ölçekler ve onların alt boyutları olarak tarifleyebileceğimiz psikososyal boyutların kendi aralarındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson Korelasyon Testi kullanılmıştır ve sonuçlar 0.01 ve 0.05 anlamlılık düzeyinde sorgulanmıştır.

Kullanılan ölçekler ve ölçek alt boyutlarının güvenilirliklerine de bakılmıştır. Buna göre Yaşam Doyumu Ölçeği Cronbach's Alpha değeri 0.850, Çevreye Güven alt boyutu Cronbach's Alpha değeri 0.649, İnsana Güven alt boyutu Cronbach's Alpha değeri 0.661, Komşuluk alt boyutu Cronbach's Alpha değeri 0.606 ve Farklılığa Tolerans alt boyutu Cronbach's Alpha değeri 0.727 olarak bulunmuşlardır. Değerler güvenilirlik limitleri içerisindedir.

Komşuluk İlişkisi (K) = Bireyin komşularıyla olan ilişkilerini ifade eder.

Güven İnsan (Gİ) = Bireyin yaşadığı sosyal çevredeki insanlara güvenmesini, onları güvenilir bulmasını ifade eder

Güven Çevre (GÇ) = Bireyin yaşadığı yerdeki mahalleyi, çevreyi güvenilir bulmasını ifade eder.

Farklılığa Tolerans (FT) = Bireyin; kültürden, cinsel kimlikten, yaşam biçiminden, dini değerlerden ve diğer birçok faktörlerden kaynaklı kişisel farklılıklara toleranslı olma durumunu ifade eder.

Bulgular

Değişik türdeki kahvehanelere giden bireylerin demografik bilgileri Tablo-1'de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi çalışmaya üç türde kahvehane dahil edilmiş ve her birine devam eden katılımcılardan eşit sayıda alınmıştır. KK ve MK'leri neredeyse tamamen erkekler gittikleri için kadın katılımcılar sadece ŞMK'lere gitmektedirler. Katılımcıların çoğunluğu 41 yaş ve üstü, 1500 TL ve altı aylık gelire sahip, lise ve dengi veya daha altı eğitim düzeyinde, evli, kendi işini yapmaktalar. Bireylerin önemli kısmı hafta içi ve hafta sonu bu mekanlara gitmektedirler. Katılımcıların yaşlarının 41 ve üstü olmasının ve eğitim düzeylerinin ağırlıklı olarak lise-dengi ve altı olmasının temel nedeni MK ve KK'lerine giden bireylerin ağırlıklı olarak o demografik özellikte olmalarıdır.

Tablo-1: Katılımcılara Ait Demografik Veriler

Demografik Değişkenler	n	%	Demografik Değişkenler	n	%
KK	100	33,3	Erkek	260	86,7
ŞMK	100	33,3	Kadın	40	13,3
MK	100	33,3	Evli	190	63,3
19 yaş ve altı	22	7,3	Bekar	110	36,7
20-30 yaş	86	28,7	Kamu Sektörü	30	10,0
31-40 yaş	52	17,3	Emekli	45	15,0
41-50 yaş	58	19,3	Ev Hanımı	4	1,3
51 yaş ve üstü	82	27,3	Kendi İş	103	34,3
750 TL ve Altı	62	20,7	Özel Sektör	51	17,0
751-1500 TL	126	42,0	Öğrenci	44	14,7
1501-3000 TL	96	32,0	İşsiz	23	7,7
3001 TL ve Üstü	16	5,3	İlköğretim	109	36,3
Hafta İçi Gitme	230	76,7	Lise ve Dengi	91	30,3
Hafta Sonu Gitme	289	96,3	Üniversite ve Üstü	100	33,4
Toplam	100	100,0	Toplam	100	100,0

Farklı türdeki kahvehanelere giden bireylerin Yaşam Doyumu, Sosyal Sermaye alt boyutlarından Çevreye Güven, İnsana Güven, Komşuluk, Farklılığa Tolerans ve Duygusal Zeka açısından karşılaştırılmaları ve

boyutların kendi aralarındaki korelasyonları Tablo-2'de verilmiştir. Tablodan da görülebileceği gibi katılımcıların YD düzeyleri düşüktür. Buna göre bireyler ister köyde yaşasın ister şehir de yaşamlarında bekledikleri tatmin düzeyine sahip değillerdir.

Bunun yanında yaşadıkları çevrenin güvenilirliği açısından bakıldığında gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı fark vardır. Diğer bir deyişle şehirde yaşayan kişilerin ister MK isterse ŞMK'lere gitsinler yaşadıkları çevreyi köyde yaşayanlara göre daha az güvenilir görmekteler. Çevreye güven açısından bakıldığında KK'lerine giden bireyler ile diğer iki grup arasında istatistiki olarak anlamlı fark vardır. Buna ilave olarak MK'lerine gidenler ile ŞMK'lere gidenler arasında da istatistiki olarak fark vardır. Bunun en önemli nedeni her ne kadar MK'lerine gidenler şehirde yaşasalar da daha çok kendilerine benzer bireylerle yakın bir muhitte yaşamalarından kaynaklanmaktadır.

Bireylerin yaşadıkları yerdeki etrafındaki insanları güvenilir bulup bulmadıkları açısından bakıldığında gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık vardır ve farklılık köyde yaşayanların lehinedir. Diğer bir deyişle köyde yaşayanlar etrafındaki insanları daha güvenilir bulurlarken, şehirde yaşayanlar etraflarındaki kişileri güvenilir bulmamaktadırlar. Bunun en temel nedeni köydeki yaşayanların çevrelerindeki insanları, şehirde yaşayanlardan daha çok tanımaları ve onlarla komşuluk dahil daha güçlü ilişkiler kurgulamalarından kaynaklanmaktadır.

Komşuluk boyutu açısından bakıldığında gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık vardır ve farklılık ŞMK'lere giden bireylerin aleyhinedir. Diğer bir deyişle KK ve MK'lerine giden bireylerin komşuluk algıları ve komşuluk ilişkileri arasındaki farklılık istatistiki olarak anlamlı değilken bu iki grupla ŞMK'lere giden bireylerin komşuluk algıları ve komşuluk ilişkileri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık vardır. Bunun anlamı köyde yaşayanlar ve şehirde yaşasalar da hala geleneksel olarak değerlere sahip çıkan bireylerin komşuluk ilişkisini önemsedikleri ve bir değer olarak komşuluğu yaşattıklarıdır.

Farklılığa tolerans boyutu açısından bakıldığında şehirde yaşayanlarla köyde yaşayanlar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık vardır ve farklılık köyde yaşayanların aleyhinedir. Diğer bir deyişle şehirde yaşamak bireyleri farklılığı onaylasın veya onaylamasın daha toleranslı hale

getirirken köydeki bireyler kendi gibi olmayanlara daha mesafeli, daha uzak durmakta, farklılığı onaylamakta daha isteksiz olmalarıdır.

Eğitim düzeylerine göre araştırma konusu olan psikososyal boyutlar karşılaştırıldığında YD ve Komşuluk boyutlarında istatistiki olarak eğitim düzeyleri arasındaki farklılık istatistiki olarak anlamlı değildir. Eğitim düzeyi arttıkça bireylerin Farklılığa daha toleranslı olduğu ve Farklılığa Tolerans boyutuyla farklılığın üniversite ve üstü eğitimi olan bireylerin lehine istatistiki olarak anlamlı farklılığın olduğu bulunmuştur. Bunun yanında eğitim düzeyi düştükçe bireylerin çevreyi güvenli olarak algılaması ve çevresindeki insanları güvenilir bulması artmaktadır. ŞMK'lere giden bireylerin bu boyutlarda eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olmaması, bunun daha çok eğitim düzeyi ile değil bu eğitim düzeyindeki kişilerin daha çok köyde yaşıyor olmaları ve/veya şehirde yaşasalar bile daha çok MK'lere giden bireylerden oluşmasından kaynaklanmaktadır.

Cinsiyete ile araştırma konusu olan psikososyal boyutlar karşılaştırıldığında Çevreye Güven boyutu dışındaki diğer tüm boyutlarda erkekler ile kadınlar arasında istatistikî olarak anlamlı bir farklılık yoktur. Güven çevre boyutundaki farklılık ise erkeklerin lehinedir. Diğer bir deyişle erkekler kadınlara göre çevrenin daha güvenilir olduğunu düşünmektedir.

Medeni hal ile araştırma konusu olan psikososyal boyutlar karşılaştırıldığında Komşuluk boyutu dışındaki diğer tüm boyutlarda bekarlar ile evliler arasında istatistikî olarak anlamlı bir farklılık yoktur. Komşuluk boyutundaki farklılık ise evlilerin lehinedir. Diğer bir deyişle evliler bekarlara göre komşuluk ilişkilerine daha yakın, yakın ve güçlü komşuluk ilişkisi olması gerektiğini düşünmektedir.

Yaş grupları ile araştırma konusu olan psikososyal boyutlar karşılaştırıldığında Komşuluk boyutu dışındaki diğer tüm boyutlarda yaş grupları arasında istatistikî olarak anlamlı bir farklılık yoktur. Komşuluk boyutundaki farklılık ise ileri yaştakilerin lehinedir. Diğer bir deyişle bireylerin yaşı arttıkça komşuluk ilişkilerine daha yakın, yakın ve güçlü komşuluk ilişkilerinin olması gerektiğini düşünmektedir.

Gelir ile araştırma konusu olan psikososyal boyutlar karşılaştırıldığında YD, Komşuluk ve Farklılığa Tolerans boyutlarında gelir grupları arasında istatistikî olarak anlamlı bir farklılık vardır. YD boyutundaki farklılık ise yüksek gelir düzeyindeki katılımcıların lehinedir.

Diğer bir deyişle bireylerin gelirleri arttıkça YD'ları da artmaktadır. Komşuluk boyutundaki farklılık ise düşük gelir düzeyindeki kişilerin lehinedir. Diğer bir deyişle gelir düzeyi azaldıkça bireyler çevresindeki kişilerle ya da aynı muhitte beraber yaşadıkları kişilerle daha çok dayanışmakta ve daha çok komşuluk talep etmektedir. Gelir grupları ile Farklılığa tolerans boyutu arasındaki farklılık sorgulandığında gelir gruplarının farklılığa toleransları arasında istatistiki olarak anlamlı farklılık vardır ve farklılık yüksek gelir gruplarının lehinedir. Diğer bir deyişle bireylerin gelir düzeyleri arttıkça farklılığa toleransı da artmaktadır. Farklılığa tolerans ile geliri tek başına bir ilişki içinde düşüne bileceğimiz gibi bireylerin eğitim düzeyinin artması da gelir düzeylerinin artmasına neden olması ile de ilişkilendirilebilir ve bu durum aynı sonuç ile de örtüşmekte farklılık eğitim düzeyiyle de değişmektedir.

Tablo-2: Farklı Türdeki Kahvehanelere Giden Katılımcıların Çeşitli Psikososyal Boyutlarda Karşılaştırmaları ve Boyutların Kendi Aralarındaki Korelasyonu

Boyutlar = Kahve Türü	KK	ŞMK	MK	Genel	F
YD	2.76 ± 1.10	2.85 ± 0.89	2.87 ± 0.87	2.83 ± 0.96	0.33
GC	3.90 ± 0.44	3.33 ± 1.05	3.55 ± 0.87	3.59 ± 0.86	12.05*
Gİ	3.10 ± 0.98	2.33 ± 1.02	2.39 ± 1.07	2.61 ± 1.08	17.52*
K	3.27 ± 0.72	3.03 ± 0.85	3.41 ± 0.68	3.24 ± 0.76	6.31*
FT	2.17 ± 1.31	3.45 ± 1.01	3.30 ± 1.05	2.97 ± 1.26	37.85*
Boyutlar	YD	GC	Gİ	K	FT
YD	1				
GC	0.094	1			
Gİ	0.142*	0.324**	1		
K	0.197**	0.206**	0.239**	1	
FT	0.160**	0.040	-0.063	0.154**	1
Boyutların demografik değişkenlerle karşılaştırılmaları	Eğitim (F)	Cinsiyet (t)	Med. Hal (t)	Yaş (F)	Gelir (F)
YD	1.599	0.011	0.260	2.841*	10.115*
GC	4.125*	34.907*	2.719	1.080	0.844
Gİ	5.032*	3.465	0.382	0.957	2.608
K	2.745	0.334	21.084*	11.620*	5.330*
FT	13.067*	0.320	1.741	0.799	3.066*

* p< 0.05. ** p< 0.01

Tartışma

Farklı sosyokültürel özellikteki bireylerin çeşitli psikososyal boyutlarla karşılaştırıldığı mevcut çalışmada şehirde yaşayan bireylerin yaşadıkları çevreyi (muhtei) güvenilir olarak algılaması düşmektedir. Daha küçük yerleşim yerinde insanın insana güvenmesi ve çevrenin güvenilirliğinin fazla olması orada yaşayan bireylerin birbirlerini

tanımasından kaynaklanmaktadır. Bireyler birbirlerini tanınmasalar bile aynı özden gelmek, aynı alt kültür öğelerini taşıyor olmak bu güven ağını kurgulamak için yeterlidir. Mevcut araştırmanın sonuçları yaşanılan çevreyi ve yaşanılan yerdeki bireyleri güvenilir bulma talebi Ardahan (2103, 2015b), İnat (2006) ve Karaca'nın (2013) çalışmalarındaki sonuçlarla örtüşmektedir. Şehirlerdeki yaşamın birçok boyutta zorlaşması, bunun karşılığında küçük yerleşim yerleri ve köylerin sosyal yapısı gereği güven ortamını kurgulayan, gerektiren ve hatta destekleyen ilişkiler ağını yaratıyor olması mevcutta şehirdeki yaşamdan kaçmak isteyen köy orijinli kişilere cazip gelmektedir (Güreşci, 2011).

Ardahan'ın (2013, 2014a) belirttiği gibi; kentleşmeye bağlı olarak bireyler işte, yaşanılan muhitte, ortaklaşa yaşamın olduğu kamusal mekanlarda kendisi gibi olmayan bireylerle bir arada bulunmakta ve bu istemli/istemli etkileşim sonucunda da farklılıklara kabul etmese de kanıksaması, onaylaması hatta hoşgörüsü de artırmaktadır. Bu durum benzerleri bir araya gelmeye zorlarken, aynı zamanda da farklılıkları varsayma, onunla etkileşime geçme ve gerektiğinde komşuluk ilişkilerini başlatma gibi sosyal ağları oluşturmaktadır. Eğer komşular arasında apartman yaşamı ve diğer sosyal yaşamın getirdiği çatışmalar yok ise farklılığa hoşgörülü olma aynı şekilde komşuluk ilişkisini de olumlu etkilemektedir. Mevcut araştırmanın sonuçları Ardahan'n (2014a) deki kuramsal tespitleri ve (2013) deki çalışmasının sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Bunun yanında rekreasyonel bir eylem olan kahveye gitme diğer tüm rekreasyonel etkinliklere katılmakla elde edilen (eğer gidilen yerde herhangi bir çatışma yaşanmıyorsa) duygusal, mental, fiziksel iyi olma hali yaratacak ve bu da doğal olarak YD'ünü olumlu etkileyecektir. Dağcılık ve Kaya tırmanışı yapanlar, Bisiklete binenler, Doğa yürüyüşü yapanlar, Avcılık yapanlar, Balık yakalayanlar gibi farklı demografik özelliklere sahip toplum kesimleriyle karşılaştırıldığında her üç gruptaki bireylerin YD'ları düşüktür (Ardahan ve Turgut, 2013; Ardahan, 2011; 2012b, 2012c).

Mevcut çalışmada bulguların; bireyin yaşadığı yerdeki aktif veya pasif halde etkileşim halinde olduğu bireyleri güvenilir bulması, anlamlı ve doyumsuz komşuluk ilişkileri kurgulaması ve farklılıklara karşı toleranslı olabilme bireylerin YD'larını olumlu etkilediği sonucu Ardahan'ın (2013) çalışmasındaki sonuçlarla örtüşmektedir. Aynı zamanda bireylerin

gelirlerinin artması, eğitim düzeylerinin yükselmesi, yaşlarının artması YD'larını olumlu etkilemektedir. Bu sonuçlar literatürdeki birçok çalışmada bulgulanmıştır (Ardahan, 2011). Mevcut çalışmanın sonuçları genel yazındaki sonuçlarla örtüşmektedir. Buna ilave olarak erkekler kadınlara oranla yaşadıkları çevreyi daha güvenilir olarak algılamaktadır. Bu sonuçlar Ardahan'ın (2014b) çalışmasındaki sonuçlarla benzeşmektedir.

Ayata ve Ayata (1996), Aydemir (2011) ve Ardahan'ın (2013) belirttikleri gibi; evli olmak bireylerin güvenlik beklentisini arttırmaktadır. Özellikle çocuk sahibi olma bunun en belirleyici unsurudur. Bireylerin yaşları ile evlenmeleri, yüksek gelir sahibi olmaları ve özellikle ev sahibi olmaları arasında doğrusal bir geçiş vardır ve bu ilişkinin komşuluk beklentisinin bekarlara göre daha fazla olması şaşırtıcı değildir. Mevcut araştırmanın sonuçları literatürdeki evli bireylerin komşuluk beklentisinin fazla olacağı sonucunu desteklemektedir.

Sonuç olarak mevcut çalışmada şehirlerde yaşayan bireylerin köylerde yaşayanlara göre daha az güvenilir çevrede yaşadıkları, çevrelerindeki insanlara daha az güvendikleri, komşuluk ilişkilerinin daha az olduğu, bunun karşılığında şehirde yaşayanların köyde yaşayanlara göre farklılığa toleranslarının yüksek olduğu bulunmuştur. Buna ilave olarak; insana güven, komşuluk ve farklılığa hoş görü bireylerin YD'ünü olumlu etkilerken, çevrenin güvenilirliği ile komşuluk ilişkisi ve insana güven arasında, insana güven ile komşuluk arasında, farklılığa tolerans ile komşuluk arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Eğitim düzeyi arttıkça bireylerin güvenilir çevre talebi, farklılığa hoş görü düzeyi artmakta, etraflarındaki bireylere olan güvenleri azalmaktadır. Erkekler kadınlara oranla çevreyi daha güvenilir algıladıkları, evlilerin tatmin edici komşuluk beklentisi bekarlara göre yüksektir. Gelir arttıkça YD artmakta, komşuluk beklentisi ve farklılığa hoş görü düzeyi de artmaktadır. Buna ilave olarak bireylerin yaşları arttıkça YD'ları ve tatmin edici komşuluk beklentileri de artmaktadır.

Kaynakça

- Aktaş, G.G. (2011) Public Life in Anatolia and Its Spatial Impresses. GSF Art and Design Journal [in Turkish: GSF Sanat ve Tasarım Dergisi]. 7: 55-68.
- Ardahan, F. (2011). The Profile of The Turkish Mountaineers and Rock Climbers: The Reasons and The Carried Benefits for Attending Outdoor Sports and Life Satisfaction Level. 8 th International Conference Sport and Quality of Life/2011. 10-11 November 2011, Congress Centre-Brno/Czech Republic.
- Ardahan, F. (2012a). Sosyal Sermaye Ölçeği geçerlilik, güvenilirlik çalışması. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi. 9(2): 773-789.
- Ardahan, F. (2012b). Comparison of the Life Satisfaction and Emotional Intelligence of the Participants and Non Participants of Recreational Outdoor Sports with respect to some demographic variables. WCBEM, World Conference on Business, Economics & Management. 4-6 May, Belek-Antalya/Türkiye.
- Ardahan, F. (2012c). Duygusal Zekâ ve Yaşam Doymu Arasındaki İlişkinin Doğa Sporü Yapanlar Örneğinde İncelenmesi . Pamukkale Journal of Sport Sciences, 3(3): 20-33.
- Ardahan, F. (2013). Komşuluk, Farklılığa Hoşgörü ve Yaşam Doymu Arasındaki İlişki, İlişkinin Güçlendirilmesinde Rekreatif Etkinliklerin Önemi. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi. 10(1): 1078-1090.
- Ardahan, F. (2014a). Bireylerin Sosyal Sermaye Profili: Antalya Örneği. ASOS Journal, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi. 2(8): 38-56.
dx.doi.org/10.16992/ASOS.435.
- Ardahan, F. (2014b). Sosyal Sermaye, Yaşam Doymu ve Akademik Başarı İlişkisi: Akdeniz Üniversitesi, BESYO Örneği. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi. 11(1): 1212-1226.
- Ardahan, F. (2015). In Antalya: The Factors Causing People to Go to the Village Café, the Place of Origin Café and the Cafés of the City Center. Mediterranean Journal of Humanities, Mediterranean Journal of Humanities. V(2):37-50. DOI: 10.13114/MJH.2015214558.
- Ardahan, F. (2016) Recreational Importance and Reasons for being Preferred of Countryman Coffee Stall as Communal Place. Iğdir University Journal of Soc Sci. 9: 49-69.
- Ardahan, F. ve Turgut, T. (2013). Comparing the Motivational Factors of Recreational Fishers and Hunters, Life Satisfaction Level of Participants and Non Participants in These Activities: Turkey Case. The Online Journal of Recreation and Sport. 2(1): 1-11.
- Ayata, S. ve Ayata, A.G. (1996). Konut, Komşuluk ve Kent Kültürü, T.C. Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı. Ankara.
- Aydemir, M.A. (2011). Toplumsal İlişkilerin Sosyal Sermaye Değeri (Topluluk Duygusu ve Sosyal Sermaye Üzerine Bir Araştırma). T.C. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya.
- Bilgin, N. (2007). Kimlik İnşası. Aşına Kitapları. İzmir.
- Bauman, Z. (1998). Sosyolojik Düşünmek. Çev. A. Yılmaz, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.

- Coleman, J.S. (1988). Social Capital in the Creation of Human Capital. *American Journal of Sociology Supplement*, 94: 95-120.
- Duman, B. ve Alacahan, O. (2011). Etniklik ve Sosyal Kaynaşma İlişkisi: Adana Örneği. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12(1):223-245.
- Güreşçi, E. (2011). Türkiye'de Kentten Köye Göç Olgusu. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 11(1): 77-86.
- İnat, Ş. (2006). Sivil Toplum Kuruluşu Olarak Hemşehri Dernekleri ve Kentleşme Süreci (Antalya Örneği). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- Jenson, J. (1998). Mapping Social Cohesion: The State of Canadian Research. *Canadian Policy Research Networks, CPRN Study*, no F/03.
- Karaca, M. (2012). Farklılaşma, Bütünleşme ve Birlikte Yaşama Üzerine. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18: 226-238.
- Karakurt, E. (2008). Sürdürülebilir Bir Kentsel Yaşam Açısından Sosyal Sermayenin Önemi. *The Journal of Industrial Relations and Human Resources*. 10(2).76-100.
- Keser, A. (2005). İş Doyumu ve Yaşam Doyumu İlişkisi: Otomotiv Sektöründe Bir Uygulama. *İş, Güç Endüstri ilişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*. 7(2): 52-63.
- Koyuncu, A. (2009). Küresel Kentte Komşuluk. *Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Dergisi*. Sayı-22: 23-42.
- Köse, A. (2008). Küreselleşme Çağında Bir Aidiyet Zemini ve Örgütlenme Şekli Olarak Hemşehrilik. *Akademik İncelemeler*. 3(1): 221-232.
- Mahdavinejad, M., Mashayekhi, M. ve Ghaedi, A. (2012). Designing communal spaces in residential complexes. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 51 : 333 -339. doi:10.1016/j.sbspro.2012.08.169.
- Shirine, H.S. (2007). 18. Yüzyıl İstanbul'unda Kamusal Yaşam. *Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi*. retrived from http://www.obarsiv.com/e_voyvoda_guncel.html retrieved in 20/01/2015. 1-10.
- Sirgy, M.J. ve Cornwell, T. (2002). How Neighborhood Features Affect Quality of Life. *Social Indicators Research* 59: 79-114.
- Telman, N. ve Ünsal, P. (2004). Çalışan Memnuniyeti. İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Yıldız C.M. (1996) Kahvehanelerin Sosyal Hayattaki Yeri. Retrieved from <http://acikerisim.bingol.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11472/540/kahvehaneler.pdf?sequence=1> retrieved in 20/01/2015.

